

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра міжнародних відносин та міжнародного права

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ
з дисципліни
«Політична географія та історія країн Північної Америки та Західної Європи»

Курс: III

Спеціальність: 291 Міжнародні відносин, суспільні комунікації та регіональні студії

Освітня програма: 291.00.02. Регіональні студії

Форма проведення: дистанційна, тести в системі Moodle, ЕНК дисципліни «Політична географія та історія країн Північної Америки та Західної Європи»

Тривалість проведення: 2 академічні години (1 год 20 хв.)

Максимальна кількість балів: 40 балів.

Критерії оцінювання:

Кількість балів	Рівень знань
35–40	Високий рівень теоретичних знань у межах обов'язкового матеріалу з, можливо, незначними недоліками.
25–34	Достатній рівень теоретичних знань у межах обов'язкового матеріалу з незначною кількістю змістовних помилок.
15–24	Середній рівень теоретичних знань у межах обов'язкового матеріалу із значною кількістю змістовних недоліків.
14–0	Низький незадовільний рівень теоретичних знань у межах обов'язкового матеріалу, що потребує самостійного доопрацювання навчального курсу.

Екзаменаційне завдання з дисципліни «Політична географія та історії країн Північної Америки та Західної Європи» складається з 40 тестових завдань (1 бал за кожну правильну відповідь) спрямованих на перевірку знання та розуміння студентами складових навчальної програми за наступними параметрами:

1. Політична географія: поняття, об'єкт, предмет, завдання, базові категорії
2. Структура політичної географії, зв'язки з іншими науками.
3. Актуальні завдання сучасної політичної географії.
4. Географія границь (лімологія). Види і типи, функції границь в епоху глобалізації. Адміністративні границі.
5. Геополітика: її сутність та різновиди (класична, критична та постмодерна геополітика)
6. Геополітична концепція С. Хантінгтона.
7. Геополітичні ідеї З. Бжезінського

8. Сутність понять «імперія», «держава», «національна держава», «державні території», «політико-територіальне утворення»
9. Кордони: значення та типологія.
10. Географічний поділ Європи на регіони.
11. Поділ Європи на історико-культурні регіони (у тому числі – релігійні, мовні).
12. Історико-політичний поділ Європи на регіони.
13. Політико-інституційні регіони Європи.
14. Інші поділи Європи на регіони.
15. Періодизація європейської історії: марксистська (формаційна), класична, радянська, цивілізаційна, модернізаційна (агарне, індустріальне, постіндустріальне суспільство), неоеволюціоністська, світ-системний аналіз, релігійний підхід тощо.
16. Періодизація історії у контексті європоцентричності підходів.
17. Дихотомія «Схід–Захід»; Схід (Азія) – Захід (Європа).
18. Дихотомія Схід-Захід у самій Європі (Поділи Європи на регіони).
19. Європоцентризм та його критика.
20. Аналіз цивілізаційної концепції розвитку людства О. Шпенглера.
21. Зародження життя на теренах Європи
22. Природно-кліматичні умови в становленні європейської цивілізації
23. Античність як основа становлення європейської цивілізації
24. Формування європейської цивілізації в добу Середньовіччя
25. Формування європейської цивілізації в Нові часи
26. Формування європейської цивілізації в новітній період
27. Політико-географічна характеристика Європейського регіону
28. Територіальні проблеми та проблеми регіонального сепаратизму в Європі
29. Географічні уявлення про Європу у стародавніх народів.
30. Географічні уявлення про Європу в епоху Середньовіччя
31. Європа на мапах Нового часу (з XVI ст.)
32. Європа та Західна Європа на сучасних мапах
33. Західна та Східна Європа на політичних мапах народів сучасного світу.
34. Поділ на Східну і Західну Римську імперію
35. Становлення та розвиток Візантійської імперії
36. Візантійська імперія за правління імператора Юстиніана
37. Криза та занепад Візантійської імперії
38. Дипломатії Візантійської імперії та її взаємини з Київською Руссю.
39. Передумови та становлення імперії Карла Великого
40. Завоювання Карла Великого та розширення кордонів його імперії
41. Розпад імперії Карла Великого та його наслідки
42. Християнізація Європи.
43. Становлення священної Римської імперії
44. Священна Римська імперія в добу середньовіччя
45. Тридцятилітня війна (1618–1648)
46. Священна Римська імперія нового часу
47. Падіння імперії.
48. Становлення Австрійської імперії
49. Причини створення Австро-Угорської дуалістичної монархії

50. Українські землі в складі Австро-Угорської імперії та становище етнічних українців
51. Розпад Австро-Угорської імперії: причини й наслідки
52. Завоювання Піренейського півострова арабами
53. Передумови Реконкісти
54. Початок Реконкісти
55. Реконкіста XI-XIII ст.
56. Об'єднання Кастилії і Арагона та завершення Реконкісти
57. Поняття Великих географічних відкриттів
58. Передумови Великих географічних відкриттів
59. Наслідки Великих географічних відкриттів
60. Значення Великих географічних відкриттів для Європи
61. Заснування класичних університетів у Європі
62. Географія діяльності середньовічних університетів: країни та міста
63. Організація діяльності та структура середньовічного університету
64. Викладання, принципи навчання та основні дисципліни в середньовічному університеті
65. Студенти в середньовічному університеті та студентське життя. Відносини між студентами та викладачами
66. Наука в середньовічних університетах та присвоєння наукових ступенів
67. Колоніальні імперії XVII–XVIII ст.: Нідерландська, Французька, Британська.
68. Передумови війни Тридцятилітньої війни
69. Чеський і Датський період війни
70. Шведський і Франко-Шведський період війни
71. Наслідки Тридцятилітньої війни
72. Роль Тридцятилітньої війни у форсуванні Вестфальської світ-системи
73. Передумови й причини революції
74. Громадянська війна в Англії (1642-1648 рр.)
75. Республіка і протекторат Кромвеля
76. Наслідки Англійської буржуазної революції
77. Загальні характеристики та причини Великої Французької революції
78. Хід революційних подій у Франції
79. Втручання європейських монархій в революційні події у Франції
80. Наслідки Великої Французької революції
81. Передумови створення імперії Наполеона
82. Проголошення імперії Наполеона
83. Основні наполеонівські битви
84. Крах імперії Наполеона
85. Передумови об'єднання Італії
86. Хід об'єднання Італії
87. Наслідки італійського об'єднання
88. Значення Італійського об'єднання для європейських держав
89. Віденський конгрес 1815 та його наслідки
90. Передумови об'єднання Німеччини
91. Хід та основні події німецького об'єднання
92. Австро-Пруська та Франко-Пруська війни та їх наслідки

93. Наслідки об'єднання Німеччини
94. Причини Першої світової війни
95. Основний хід бойових дій в Європі в період Першої світової війни
96. Географія та кордони європейських держав в період Першої світової війни
97. Наслідки Першої світової війни: зміна та переділ кордонів у Європі
98. Утвердження Версальсько-вашигтонської системи міжнародних відносин
99. Передумови та причини Другої світової війни
100. Основний хід бойових дій в Європі в період Другої світової війни
101. Географія та кордони європейських держав в період Другої світової війни
102. Наслідки Другої світової війни: зміна та переділ кордонів у Європі
103. Європа в період холодної війни: перерозподіл сфер впливу
104. Вплив двох антагоністичних блоків на політичну географію Європи
105. Створення НАТО та ОВД та їх роль в політичному житті Європи
106. Крах соціалізму в Європі: оксамитові революції, розпад ОВД, РЕВ, возз'єднання Німеччини
107. Крах Югославії та створення нових держав на Західних Балканах
108. Створення ЄС: історія, керівні органи, основні напрямки економічної політики, сучасні проблеми, міграція робочої сили з "третьох" країн.
109. Європейська інтеграція: основні інтеграційні об'єднання.
110. та розширення європейських та євроатлантичних структур
111. Географія Євросоюзу, склад учасників
112. Політична карта Європи. Етапи формування і головні об'єкти політичної карти Європи. Європейські субрегіони і їхній склад.
113. Проблеми сучасної об'єднаної Європи та шляхи їх подолання.

Перелік рекомендованої література та навчальних матеріалів.

Рекомендована література:

1. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи. — Львів: Лілея-НВ, 2000. — 236 с.
2. Білоус А. О. Політико-правові системи: світ і Україна: Навч. посіб.— К.: МАУП, 2000. — 198 с.
3. Гаджиев К. С. Введение в геополитику: Учебник. — М.: Логос, 2000. — 432 с.
4. Гантінгтон П. С. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку/ Пер. з англ. — Львів: Кальварія, 2006. — 747 с.
5. Геополітика: Підручник / А. І. Кудряченко, Ф. М. Рудич, В. О. Храмов. — К.: МАУП, 2004. — 296 с.
6. Геополітика: Підручник / А. І. Кудряченко, Ф. М. Рудич, В. О. Храмов. — К.: МАУП, 2004. — 296 с.
7. Гольцов А. Г. Політична географія: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2007. — 256 с.
8. Гольцов А. Г. Геополітика та політична географія – К., 2012.

9. Дергачов В. А. Геополітика. — К.: ВИРА-Р, 2000. — 448 с.
10. Дністрянський М. С. Геополітичні доктрини і підходи: критичний аналіз методології : монографія / М. С. Дністрянський. — Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. — 114с. Дністрянський М. С. Політична географія та геополітика України : навч. посіб. / М.С.Дністрянський. — Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2010. — 344 с.
11. Дністрянський М.С. Політична географія та геополітика України: Навч. посібник. — Тернопіль: Богдан, 2010. — 344 с.
12. Дністрянський М.С. Політична географія України – Львів, 2014.
13. Етнополітична карта світу ХХІ ст.: Методичний та предметний коментарі / П. Жук, Н. Мазур, Р. Соломонюк, Р. Турчак. — Тернопіль: Мандрівець, 2000. — 240 с.
14. Колосов В. А., Мироненко Н. С. Геополитика и политическая география: Учебник. — М.: Аспект-Пресс, 2001. — 479 с.
15. Лісничий В. В. Політичні та адміністративні системи зарубіжних країн. — Харків: Торнадо, 2001. — 352 с.
16. Мадіссон В. В., Шахов В. Л. Сучасна українська геополітика. — К.:Либідь, 2003. — 176 с.
17. Мартинюк В.О., Троян С.С. Політична географія та геополітика: Словник-довідник. — К.: НМЦ ВО, 2005. — 224 с.
18. Масляк П. О. Країнознавство: підручник. — 2-ге вид., випр. — К. : Знання, 2008. — 292 с.
19. Політична географія і геополітика: Навч. посібник / Б. П. Яценко, В. І. Стафійчук, Ю. С. Брайчевський та ін.; за ред. Б. П. Яценка. — К.: Либідь, 2007. — 255 с.
20. Сравнительная политика. Основные политические системы современного мира / Ред. Бакирова В. С., Сазонова Н. И. — Харків:ХНУ, 2005. — 592 с
21. Трохимчук С. В. Політична географія світу : навч. посіб. / С. В. Трохимчук, О. В. Федунь. Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Факультет міжнародних відносин. — 2-ге вид., перероб., доп. — К. : Знання, 2007. — 422 с.
22. Трохимчук С.В., Федунь О.В. Політична географія світу: Навч. посібник. — К.: Знання, 2007. — 422 с.
23. Троян С. С. Порівняльні політичні системи сучасності: Навч.посіб. — К.: НМЦВО, 2003. — 266 с.
24. Федунь О.В., Папіш Н.І. Країнознавство (Політична географія світу): Методичні вказівки та рекомендації до навчального курсу. — Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2010.
25. Циганкова Т. М., Гордєєва Г. Ф. Міжнародні організації. — К.:КНЕУ, 2001. — 340 с.
26. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика і безпека України. Людина — Суспільство — Держава — Міжнародні структури. — К.: НІПМБ, 2004. — 352 с.
27. Шаблій О. І. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії. — Львів: ЛНУ, 2001. — 744 с.
28. Эндрейн Ч. Ф. Сравнительный анализ политических систем: Пер.с англ. — М.: Инфра-М; Весь мир, 2000. — 320 с.

29. Яценко Б. П. Політична географія та геополітика : навч. посіб. / за ред. Б. П. Яценка; Б. П. Яценко, В. І. Стафійчук, Ю. С. Брайчевський ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – К. : Либідь, 2007. – 255 с.
30. Agnew J. A Companion to Political Geography / J. Agnew, K. Mitchell, G. Toal. – Placewell, 2008.
31. Agnew, John, Katharyne Mitchell, and Gerard Toal, eds. A Companion to Political Geography. Blackwell Companions to Geography 3. Malden, MA: Blackwell, 2003.
32. Flint, Colin, and Peter Taylor. Political Geography: World-Economy, Nation-State and Locality. 6th ed. Harlow, UK, and New York: Prentice Hall, 2011.
33. Jones, Rhys, Michael Woods, and Martin Jones. An Introduction to Political Geography: Space, Place and Politics. London and New York: Routledge, 2012.
34. Political Geography
35. An interdisciplinary journal for all students of political studies with an interest in the geographical and spatial aspects of politics/ Editor-in-Chief: P. Steinberg/.
36. Critical Geopolitics
37. Merje Kuus. Print Publication Date: Mar 2010 Subject: Political Geography Online Publication Date: Nov 201.

Інші навчальні матеріали

1. Конспект лекцій.
2. Доповіді та презентації на семінарських та практичних заняттях.
3. Виконані завдання самостійної роботи.

Зразки тестів та питання з теоретичної частини екзаменаційного завдання:

1. У якому році Наполеон був проголошений імператором?
 - А) 1804 р.
 - Б) 1799 р.
 - В) 1810 р.
 - Г) 1789 р.
2. Континентальна блокада 1806–1814 рр. передбачала?
 - А) заборону торгувати з Російською імперією
 - Б) заборону приймати товари з Іспанії
 - В) заборону торгувати з Великою Британією

Г) самоізоляцію Франції від європейських ринків

3 У якій битві Англія перемогла французький флот?

А) Трафальгарська битва

Б) битва під Лейпцигом

В) Аустерліцька битва

Г) Бородінська битва

4. Останньою битвою Наполеона була:

А) Бородінська битва

Б) битва під Лейпцигом

В) битва при Ватерлоо

Г) битва при Ліоні

5. У якому році минули «100 днів» Наполеона?

А) 1814 р.

Б) 1815 р.

В) 1820 р.

Г) 1802 р.

6. Причиною ослаблення Франції за часів Наполеона НЕ є?

А) спад промислового виробництва та торгівлі

Б) незадоволеність населення через постійні війни

В) відмова від завойовницької політики

Г) революційні події в країні

7. Назвіть держави, що входили до 3-ї Антифранцузької коаліції (декілька відповідей можливі):

А) Іспанія

Б) Велика Британія

В) Російська імперія

Г) Пруссія

Г) Австрія.

Екзаменатор:

О.Ю. Кондратенко

Завідувач кафедри:

І.В. Жалоба